

ARENDALE KOMMUNE
Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Deres referanse
19/3356-11

Vår referanse
18/03917-9/EOL

Dato
23.10.2019

Vedtak om pålegg - Arendal kommune - Behandling av personopplysninger i kartleggingsverktøyet Spekter

Vi viser til vårt varsel om vedtak av 24. juni 2019. Vi mottok merknadene til varselet den 23. august 2019. Våre kommentarer til merknadene følger under.

1. Vedtak om pålegg

Datatilsynet vedtar følgende pålegg:

1. Arendal kommune har ikke rettslig grunnlag for behandlingen av personopplysninger i kartleggingsverktøyet Spekter, jf. personvernforordningen artikkel 6. Datatilsynet innfører på denne bakgrunn et forbud mot behandlingen slik den er beskrevet i saken, jf. personvernforordningen artikkel 58 nr. 2 bokstav f.
2. Som en følge av at Arendal kommune ikke har rettslig grunnlag for å behandle personopplysninger innhentet ved bruk av Spekter må kommunen slette alle personopplysninger lagret i forbindelse med bruk av kartleggingsverktøyet, jf. personvernforordningen artikkel 17 nr. 1 bokstav d.

Vår hjemmel for å fatte pålegg er personvernforordningen artikkel 58 nr. 2.

Fristen for å gjennomføre påleggene er **22. november 2019**. Innen denne fristen må dere sende oss en skriftlig bekreftelse på at påleggene er gjennomført.

2. Nærmere om sakens faktiske forhold

Datatilsynet har mottatt en klage som gjelder Arendal kommunes behandling av personopplysninger ved bruk av kartleggingsverktøyet Spekter.

Spekter er et spørreskjema som brukes for å avdekke mobbing og kartlegge læringsmiljøet i en skoleklasse. Spørreskjemaet tilbys både digitalt og i papirversjon. Eleven som besvarer skjemaet oppgir følgende personopplysninger:

- Eget navn og klasse
- Opplysninger om egen trivsel (venner, bråk, etc.)
- Navngi andre elever som bråker
- Opplysninger om eleven selv er blitt mobbet
- Navngi hvem som mobber eleven
- Opplysninger om hvorvidt eleven selv mobber
- Navngi andre elever som blir mobbet
- Navngi elever som mobber

I tillegg er det et fritekstfelt hvor det kan komme andre opplysninger relatert til trivsel i klassen.

Kommunen bruker svarene til å gjøre en innledende analyse av resultatene, før den går videre for å innhente mer informasjon som kan bekrefte eller avkrefte informasjon fra elevene. På skolen gjennomføres samtaler med hver enkelt elev, og analysen skal munne ut i en strategi for hvordan disse elevsamtalene bør gjennomføres.

Klager mener kommunen ikke har et gyldig rettslig grunnlag for den behandling av personopplysninger som gjøres i forbindelse med bruk av kartleggingsverktøyet Spekter, at prinsippet om dataminimering ikke er oppfylt, at rettighetene de registrerte har i medhold av personvernforordningen ikke er ivaretatt, og at plikten til å sørge for informasjonssikkerhet ikke er ivaretatt.

Arendal kommune tilbakeviser klagen og mener at behandlingen av personopplysninger i Spekter er i tråd med personvernforordningen.

3. Nærmere om personopplysningslovens krav

Behandling av personopplysninger som faller innenfor virkeområdet til personopplysningsloven og personvernforordningen må være i tråd med disse regelverkene.

Behandlingsansvarlige har plikt til å sørge for at personopplysninger behandles på en lovlig, rettfærdig og åpen måte, jf personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav a.

Etter personvernforordningen artikkel 6 er en behandling av personopplysninger – slik som innsamling, lagring, videreformidling og alle andre operasjoner av behandling – bare lovlig dersom og i den grad minst ett av vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.

Etter personvernforordningen artikkel 9 er en behandling av særlige kategorier av personopplysninger – herunder opplysninger om helse, etnisk opprinnelse, religion og seksuelle forhold – bare lovlig dersom og i den grad minst ett av vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.

4. Datatilsynets vurdering

4.1 Virkeområde

Behandling av de opplysningene som spørreskjemaet legger opp til å innhente er å anse som behandling av personopplysninger som faller innenfor virkeområdet til personopplysningsloven og personvernforordningen – som begge trådte i kraft 20. juli 2018.

4.2 Særlige kategorier av personopplysninger

Arendal kommune mener at personopplysningene som fremkommer av spørreskjemaet i kartleggingsverktøyet Spekter ikke inneholder særlige kategorier av personopplysninger, jf personvernforordningen artikkel 9.

Spørreskjemaet inneholder spørsmål om trivsel på skolen (venner, bråk i klassen, etc.), og eleven skal svare på om vedkommende selv mobber eller blir mobbet. Undersøkelsen inneholder dessuten fritekstfelt hvor eleven kan gi andre opplysninger.

En kategori av opplysninger som er opplistet i artikkel 9, og som kan være relevant i denne sammenheng er helseopplysninger. Spørsmålet er følgelig om de nevnte opplysninger kan være å anse som helseopplysninger.

Helseopplysninger er definert i personvernforordningen artikkel 4 nummer 15 som *«personopplysninger om en persons fysiske og psykiske helse (...) som gir informasjon om vedkommendes helsetilstand»*.

Naturlig språklig forståelse av denne definisjonen tilsier at i allefall det som regnes som helseopplysninger i helselovgivningen er omfattet av begrepet; altså diagnoser og andre resultater av undersøkelser og tester.

Personvernforordningens fortale utvider imidlertid begrepet betydelig ved å slå fast at det omfatter *«alle opplysninger om den registrertes helsetilstand som avdekker den registrertes tidligere, nåværende eller fremtidige fysiske eller psykiske helsetilstand»*. I samme fortalepunkt står det også at begrepet omfatter *«enhver opplysning om den registrerte med hensyn til f.eks sykdom, funksjonshemming, sykdomsrisiko, sykehistorie (...) uavhengig av hvor dette stammer fra (...)»*.¹

Samlet tyder ordlyden og fortalen på at begrepet «helseopplysning» skal tolkes vidt til å omfatte alle opplysninger angår en persons fysiske eller mentale helsetilstand i fortid, nåtid eller fremtid. En slik forståelse finner vi støtte for i kommentarutgaven til personvernforordningen hvor det uttales at *«innholdet i begrepet «helseopplysninger» synes (...) å være så omfattende at det er vanskelig å tenke seg helserelaterte opplysninger som kan knyttes til en fysisk person som ikke vil være omfattet av definisjonen»*.²

---

¹ Personvernforordningens fortalepunkt nr. 35.

² Skullerud, Rønnevik, Skorstad, Pellerud, Personvernforordningen kommentarutgave, s. 68-69

Opplysningene som elevene oppgir ved gjennomføringen av Spekter omhandler trivsel på skolen og mobbing. Mobbing defineres som krenkelser mot en som ikke kan verge seg og som kjennetegnes av (1) aggressive handlinger, (2) ujevnt styrkeforhold og (3) at det foregår over tid. Forskning viser at mobbing påvirker barns fysiske og psykiske helse og deres sosiale funksjonalitet.

Når en elev opplyser om at hun/han blir mobbet er dette i det minste informasjon om en risiko for at denne situasjonen har betydning for vedkommendes helsetilstand, og således i en gråsonerområde for hva som omfattes av definisjonen.

Spørreskjemaet inneholder imidlertid et fritekstfelt hvor eleven oppfordres til å fortelle hva som helst annet som angår hvordan de har det i klassen. Hvilke opplysninger som blir nedtegnet her har skoleeier ingen kontroll på. Konteksten (mobbing, trivsel, sårbare grupper, angivelse av andre elever som mobbere, etc.) tilsier imidlertid en høy sannsynlighet for at det kan komme informasjon her som faller inn under en av kategoriene opplysninger som er betegnet som særskilte. Dette kan i tillegg til helseopplysninger være opplysninger om seksuell orientering, rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk eller religiøs oppfatning. I Spekters personvernerklæring (s. 6) er dette også nevnt som et scenario, og at det dermed må tas høyde for at det behandles personopplysninger av særskilt kategori.

Bruk av fritekstfelt kan ikke regnes som en behandling av særlige kategorier personopplysninger i seg selv. Det er ikke behandlet særskilte kategorier før noen faktisk har lagt inn og sendt inn opplysninger som inneholder eller kan avsløre slike forhold som nevnt i art. 9 nr. 1. Risikoen for at dette skjer er imidlertid til stede i en slik kontekst, f.eks. er det sannsynlig at opplysninger om at elev A blir mobbet ledsages av opplysninger om hvilke følger dette har fått eller kan få. Dette er vurderinger som må tas inn i vurderinger av risiko i artikkel 32, vurdering av personvernkonsekvenser etter artikkel 35 og vurdering av tiltak innebygget i prosesseringen for å ivareta de grunnleggende prinsippene for personopplysningsvern etter artikkel 25.

Skoleeier ikke kan utelukke at innholdet i et svarskjema ved gjennomføringen av Spekter vil innebære behandling av særlige kategorier av personopplysninger, herunder helseopplysninger. Dette har betydning for pliktene etter artikkel 32, 35 og 25.

Samlet sett er det vår vurdering at vi avstår fra å konkludere med at behandlingen av personopplysninger ved bruk av skjemaet pr definisjon innebærer behandling av personopplysninger av særlig kategorier. Dette fordi inntil det foreligger bekreftelse på at det faktisk har blitt behandlet personopplysninger av særlige kategorier så vil dette foreløpig være en antagelse.

Det er imidlertid på det rene at behandlingen inkluderer opplysninger av svært personlig karakter og som gjelder en gruppe (barn) som har krav på et særskilt vern etter personvernforordningen. Dette har betydning for vurderingene av hva som kreves av tiltak og garantier fra den behandlingsansvarliges side, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr 2, artikkel 24 og 35.

4.3 Rettslig grunnlag

Arendal kommune tilbakeviser klagen og mener at rettslig grunnlag for behandlingen av personopplysninger i Spekter er personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c eller e, jf. opplæringsloven kapittel 9 A.

Både forordningens artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e forutsetter at det foreligger et supplerende nasjonalt rettsgrunnlag, jf artikkel 6 nr. 3. Vi vil i det videre vurdere om de anførte bestemmelsene i opplæringsloven fyller vilkårene for å være rettslig grunnlag for den aktuelle behandlingen.

Personvernforordningen artikkel 6 nr. 3 omhandler krav til de nasjonale rettsgrunnlagene som artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e stiller krav om. Det supplerende rettsgrunnlaget må være fastsatt i enten EU-retten eller nasjonal rett som den behandlingsansvarlige er underlagt, og fastsette formålet med behandlingen.

Det er altså ikke noe krav om at en konkret behandling av personopplysninger skal ha direkte hjemmel i lov. Det er tilstrekkelig at behandlingen av personopplysninger er en nødvendig forutsetning for å utføre oppgaver fastsatt i lov og at formålet er uttrykt i loven.

Det supplerende rettsgrunnlaget som er anført av Arendal kommune er opplæringsloven kapittel 9 A, nærmere bestemt § 9 A-1 til A-5 omhandler elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø. Opplæringsloven § 9 A-1- § 9 A-3 (1) er overordnede regler om virkeområde, elevens rett til et trygt og godt skolemiljø og at skolen skal ha nulltoleranse for krenkelser. Bestemmelsene § 9 A-3 (2) og § 9 A-4 er mer konkrete hva gjelder skolens plikter knyttet til hvordan den skal sørge for et godt psykososialt skolemiljø. Det er disse bestemmelsene som danner grunnlag for vurderingen av om det forutsettes behandling av personopplysninger for å utføre disse oppgavene.

Av opplæringsloven § 9 A-3 (2) følger det at *«(s)kolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljøet og tryggleiken til elevane slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte.»*

Her vil det være kravet om systematikk som kan tilsi at et informasjonssystem for behandling av personopplysninger er nødvendig for å oppfylle denne oppgaven.

Opplæringsloven § 9 A-4 beskriver nærmere hva de enkelte aktørene på skolen plikter å gjøre for å sikre at elevene har et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Aktivitetsplikten består av følgende delplikter:

- Plikt til å **følge med** på hvordan elevene har det på skolen
- Plikt til å **gripe inn** når det observeres/oppdages krenkelser
- Plikt til å **varsle rektor** ved mistanke om at en elev ikke har et trygt skolemiljø
- Plikt til å **undersøke mistanke** om at en elev ikke har et trygt skolemiljø
- Plikt til å **sette inn tiltak** som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø

Formålet med reglene er klart uttrykt ved at de skal bidra til at alle elever skal ha et trygt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Spørsmålet er om den konkrete behandlingen av personopplysninger som skjer i kartleggingsverktøyet Spekter er en nødvendig forutsetning for å utføre de oppgavene som skolen er pålagt i disse bestemmelsene, og dessuten egnet til å oppfylle formålet med oppgavene.

Av pliktene som er oppramset er det etter vår vurdering kun plikten til «å følge med» som passer med innføringen av et kartleggingsverktøy som Spekter. De andre pliktene kjennetegnes av å være plikter som utløses av konkrete hendelser eller mistanker om at konkrete elever ikke har det bra på skolen.

For eksempel er plikten til å gripe inn forklart i forarbeider og rundskriv ved at en handling skjer umiddelbart og at den er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt³. De andre pliktene handler om å varsle rektor og undersøke ved mistanke om at en elev ikke har et trygt skolemiljø, samt sette inn tiltak som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Slik vi ser det kan ikke et forebyggende kartleggingssystem som Spekter være en nødvendig forutsetning for å utføre disse oppgavene.

Arendal kommune er ikke enig i Datatilsynets rettslige vurdering på dette punktet. Vi tar dette til etterretning, men viser til at dette kun vil være gjenstand for drøftelse ved en eventuell klagerunde.

Plikten til å følge med er en plikt som etter ordlyden kan tilsi en mer systematisk og forebyggende tilnærming. I så fall er det ikke utelukket at bruk av et kartleggingsverktøy kan være egnet til å løse oppgaven.

I forarbeidene til opplæringsloven er plikten til å følge med forklart med at det er en plikt for den enkelte til å være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom⁴. Eksempler på måter å ivareta plikten er å ha rutiner for inspeksjoner, tilsyn i garderobes, samt ta med elever på råd om det er bestemte steder på skolen hvor de voksne bør følge med spesielt.

I kartleggingsverktøyet Spekter blir elevene bedt om å beskrive egen trivsel på skolen, som f.eks venner i klassen og om det er mye bråk, etc. De blir også bedt om å navngi andre elever som bråker, om eleven selv er blitt mobbet, navngi hvem som i så fall mobber, om eleven selv mobber, navngi andre elever som blir mobbet og hvem som mobber dem.

At de ansatte ved skolen skal «være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer» er noe helt annet enn å systematisk be elevene skrive ned sine observasjoner om hvordan miljøet i klassen er og hvem som bidrar til henholdsvis godt og dårlig miljø.

Det er Datatilsynets vurdering at slik plikten til å følge med er forklart av lovgiver så er ikke behandlingen av personopplysninger i Spekter er en nødvendig forutsetning for å løse denne oppgaven.

---

³ Prop. 57 L (2016-2017) punkt 5.5.2.2 og Rundskriv Skolemiljø Udir-3-2017 pkt 6.2.4

⁴ Prop. 57 L (2016-2017) punkt 5.5.2.1

Det er ikke de voksne som årvåkent og aktivt observerer noe ved å bruke spørreskjemaet Spekter. Det er elevenes observasjoner som registreres i et svarskjema. At elever tas med i arbeidet med psykososialt arbeid er selvsagt ikke problematisk i seg selv, og lovgiver har for så vidt åpnet for at råd bør søkes også hos elevene, men det må stilles visse kvalitative krav til denne type observasjoner når de innebærer behandling av personopplysninger.

Selv om det ikke er et krav til supplerende nasjonalt rettsgrunnlag at det uttømmende skal beskrive hvilke personopplysninger som kan behandles og hvordan, så må det rettslige grunnlaget overordnet sett tilfredsstillende både prinsippet i EMK art. 8 om krav til nødvendighet og forholdsmessighet, forordningens grunnleggende prinsipper i artikkel 5, grunnlovens § 102 om retten til respekt for privatlivet mv. og legalitetsprinsippet i norsk rett. Dette innebærer blant annet at jo mer inngripende en behandling av personopplysninger er, desto klarere må det rettslige grunnlaget for behandlingen være.

Når det gjelder prinsippene for behandling av personopplysninger vil vi trekke frem særskilt prinsippet om lovlighet og åpenhet og prinsippet om riktighet⁵.

Åpenhet

Åpenhet om behandling av personopplysninger er helt grunnleggende for at registrerte skal kunne ivareta sine rettigheter etter personvernregelverket. Uten informasjon om at personopplysninger blir behandlet, hvilke personopplysninger som behandles, hva opplysningene brukes til, hvem som har tilgang til opplysningene osv. er den registrerte i praksis avskåret fra å bruke sine øvrige rettigheter som f.eks rett til innsyn, retting og sletting.

Som vist over er det ingenting i opplæringslovens bestemmelser om ivaretagelse av psykososialt skolemiljø som gir noen anvisning på at en slik behandling av personopplysninger som skjer i Spekter er noe som forventes av skolene.

På kommunens nettsider om skole og mobbing er det ikke nevnt at skolene gjennomfører spørreundersøkelsen Spekter.

Det finnes noe informasjon i personvernerklæringen til Spekter og en litt annen informasjon på nettsidene til Spekter. Når det gjelder retten til innsyn er denne ikke nevnt i personvernerklæringen (kun i overskrift), mens på nettsidene til Spekter konkluderes det med at elever og foresatte ikke nødvendigvis har rett til innsyn i opplysningene som registreres.

Når det gjelder de registrertes mulighet til å utøve sine rettigheter etter personvernregelverket viser Arendal kommune kun til personvernerklæringen til Spekter. Denne på sin side er, som vist over, mangelfull.

Arendal kommune bemerker at Datatilsynet har unnlatt å nevne den informasjonen som skolen selv gir til elever og foresatte, og at saken gis et feilaktig bilde når det kun slås fast at kommunen ikke har informasjon på sine nettsider.

---

⁵ Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstavene a og d

Av Arendals opprinnelige redegjørelse fremgår det at skolen forbereder elevene på undersøkelsen gjennom å orientere om den i klassene. I tillegg blir det orientert om undersøkelsen på foreldremøte. Foresatte blir henvist til supplerende informasjon på Spekter sine nettsider.

Informasjonsarbeid som skal ha til hensikt å etterleve prinsippet om åpenhet og rettighetene til informasjon og innsyn i personvernforordningen må være dokumenterbare, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 2 og artikkel 24.

Muntlig informasjon som gis kan bidra til å oppfylle informasjonsplikt og åpenhetsprinsippet. Uten dokumentasjon på hvilken informasjon som er gitt og i hvilken kontekst, og sammenholdt med at den informasjonen som foresatte blir henvist til på Spekters nettsider er misvisende, kan imidlertid den informasjonen som er gitt ikke tillegges særlig vekt.

Samlet sett er det Datatilsynets vurdering at det er for lite åpenhet om behandlingen av personopplysninger i Spekter, og at behandlingen dermed er lite forutsigbar for elever og foresatte. Det faktum at Datatilsynet har mottatt en rekke klager på dette verktøyet forsterker dette inntrykket.

Riktighet

Alle virksomheter som behandler personopplysninger må sørge for at opplysningene har god kvalitet og er korrekte. Dette følger av prinsippet om riktighet i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav d og artikkel 24. Prinsippet om riktighet understøttes av retten til å få korrigert feil opplysninger og behandlingsansvarliges plikt til å av eget tiltak rette feil ved personopplysninger.

Fra et personvernperspektiv er det problematisk at påstander om bråk og mobbing blir stående uten at de som blir navngitt som bråkmakere, mobbere eller mobbeoffer får en mulighet til å imøtegå disse påstandene. Som vist over er ikke Spekter et informasjonssystem som er beregnet for transparens og kontradiksjon. I sin personvernerlæring på nettsidene sine argumenterer Spekter sågar for at elever eller foresatte ikke har rett til innsyn i de personopplysningene som fremkommer. Uten rett til innsyn er det ikke mulig å tilbakevise påstander eller komme med egen versjon av hendelser.

I sin opprinnelige redegjørelse sa Arendal kommune følgende:

«Digitalt Spekter er særlig egnet for å oppnå formålet fordi skolen får vite hvem som blir krenket/mobbet. Dette vil en anonym undersøkelse ikke avdekke. Samtidig får skolen også vite hvem som mobber/krenker. Dette vil heller ikke en anonym undersøkelse avdekke.»

Ut fra dette la Datatilsynet til grunn at kommunen anser de opplysningene som registreres om hvem som mobber og blir mobbet som riktige. Dette er problematisk fordi personopplysningene som registreres er ensidige påstander fra enkeltelever om hvem som blir mobbet og hvem som mobber. Uten mekanismer for å kvalitetssikre disse opplysningene, eller gi mulighet til kontradiksjon, vil prinsippet om riktighet ikke være oppfylt.

I sitt tilsvarende varsel om vedtak nyanserer Arendal kommune sitt ståsted, og sier at det er viktig å få frem at Spekter kun brukes som et supplement til øvrig kartlegging som for eksempel observasjoner av elevene i skoletiden. Arendal kommune mener også at hensynet til kontradiksjon blir ivare tatt gjennom oppfølgende elevsamtaler.

Det står imidlertid i motstrid til det som står i personvernerlæring til Spekter. Som nevnt fremgår det her at elever eller foresatte ikke har rett til innsyn i de personopplysningene som blir registrert.

Uten reell rett til innsyn er det ikke mulig å tilbakevise påstander eller komme med egen versjon av hendelser. Uten effektive mekanismer for å kvalitetssikre opplysningene, eller gi mulighet til korrigerende, vil prinsippet om riktighet ikke være oppfylt.

Prinsippet om lovlighet og vurdering av personvernkonsekvenser

Lovgivning som skal ligge til grunn for behandling av personopplysninger som er inngripende for den enkelte må ha tydelig hjemmel og være grundig utredet med hensyn til personvernkonsekvenser, jf personvernforordningen artikkel 5 nr 1 bokstav a, EMK art. 8, grunnlovens § 102 om retten til respekt for privatlivet mv., legalitetsprinsippet og artikkel 35 nr 10.

Det er ikke tvil om at registreringen av personopplysninger i Spekter representerer en begrensning i retten til personopplysningsvern. De registrerte har ingen rett til å selv bestemme hvorvidt de ønsker å delta i kartleggingen (den er obligatorisk), opplysningene som registreres er på generelt grunnlag å anse som svært personlige og de registrerte og deres foresatte får lite og misvisende informasjon om hvordan personopplysningene behandles og hvilke rettigheter de har.

Lovbestemmelsen som kommunen mener hjemler behandlingen er svært lite spesifikk og gir ingen anvisning på hvilke personopplysninger som kan behandles, hvordan svarene skal tolkes og viderebehandles og heller ingen krav eller begrensninger i prosesseringsoperasjoner og utleveringer. Forarbeidene til loven inneholder ingen holdepunkter for å si at lovgiver har vurdert i hvilken utstrekning personopplysninger må behandles for å oppfylle oppgaver knyttet til det forebyggende anti-mobbearbeidet som kommunen er pålagt, og følgelig heller ingen vurderinger av eventuelle konsekvenser for personopplysningsvernet.

Uten særskilte tiltak og garantier som effektivt kan ivareta elever og foresattes rettigheter og friheter i henhold til personvernregelverket kan vi ikke se at den beskrevne behandlingen kan være lovlig.

Det er Datatilsynets vurdering at behandlingen av personopplysninger i Spekter ikke har rettslig grunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c eller e, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4.

For vurderingen har vi lagt til grunn at det er tale om en behandling som klart innskrenker rettigheter og friheter etter personvernregelverket og EMK artikkel 8. Vi har lagt vekt på at behandlingen i liten grad oppfyller prinsippene om åpenhet og riktighet. Vi har videre vektlagt at lovbestemmelsen som anføres som supplerende nasjonalt rettsgrunnlag ikke er klar og tydelig slik det kreves etter EMK artikkel 8 og legalitetsprinsippet for behandlinger som innskrenker rettigheter og friheter. Bestemmelsen er heller ikke utredet med hensyn til personvernkonsekvenser, jf personvernforordningen artikkel 35 nr 10.

4.4 Protokoll

Arendal kommune har en plikt til å føre protokoll over behandlingsaktiviteter som utføres under deres ansvar, jf personvernforordningen artikkel 30.

Gjennomføring av kartleggingsundersøkelsen Spekter er å regne som en behandlingsaktivitet, og er ikke oppført i Arendal kommunes protokoll. Manglende oppføring av kartleggingsundersøkelsen Spekter i protokollen er et brudd på personvernforordningen artikkel 30.

4.5 Risikovurdering

Arendal kommune har en plikt til å gjennomføre en vurdering av risiko for de registrertes rettigheter og friheter ved innkjøp av informasjonssystemer som behandler personopplysninger, jf personvernforordningen artikkel 32 nr. 2.

Vurderingen Arendal kommune har gjort ved innkjøp av Spekter er at de har vurdert Læringsmiljøsenderet ved Universitetet i Stavanger som en seriøs avtalepartner.

Dette er ikke en risikovurdering i henhold til personvernforordningen artikkel 32 nr. 2. Manglende gjennomføring av risikovurdering er et brudd på personvernforordningen artikkel 32 nr. 2.

1.6 Vurdering av personvernkonsekvenser

Arendal kommune har i visse tilfeller en plikt til å foreta en vurdering av hvilke konsekvenser en planlagt behandling av personopplysninger vil ha for personopplysningsvernet, jf. personvernforordningen artikkel 35 nr. 1. Hva vurderingen minst skal inneholde er fastlagt i artikkel 35 nr. 7.

Datatilsynet har i medhold av personvernforordningen artikkel 34 nr. 4 utarbeidet en liste over typer behandlingsaktiviteter som omfattes av kravet om vurdering av personvernkonsekvenser. En av behandlingsaktivitetene på denne listen er

«Behandling av personopplysninger for å evaluere læring, mestring og trivsel i skoler og barnehager»

Bruk av kartleggingsverktøyet Spekter er klart en behandlingsaktivitet som omfattes av kravet om å vurdere personvernkonsekvenser.

Arendal kommune har ikke vurdert personvernkonsekvenser ved bruk av kartleggingsverktøyet Spekter i henhold til personvernforordningen artikkel 35 nr. 7. Manglende vurdering av personvernkonsekvenser er et brudd på personvernforordningen artikkel 35 nr. 7.

4.7 Konklusjon

Arendal kommunes behandling av personopplysninger om elever i kartleggingsverktøyet Spekter har ikke rettslig grunnlag, jf. personvernforordningen artikkel 6.

Arendal kommunes behandling av personopplysninger om elever i kartleggingsverktøyet Spekter bryter med grunnleggende prinsipper for personopplysningsvern, herunder prinsippet om åpenhet og prinsippet om riktighet, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstavene a og d.

Arendal kommunes behandling av personopplysninger om elever i kartleggingsverktøyet Spekter bryter med sentrale plikter for informasjonssikkerhet, herunder plikten til å gjennomføre risikovurderinger i personvernforordningen artikkel 32 nr. 2.

Arendal kommunes behandling av personopplysninger om elever i kartleggingsverktøyet Spekter bryter med plikten til å vurdere personvernkonsekvenser og iverksette tiltak for behandlinger som innebærer en høy risiko for de registrertes rettigheter og friheter, jf. personvernforordningen artikkel 35.

Det er Datatilsynets vurdering at bruddene på personvernforordningen er så alvorlige at det er nødvendig å innføre et forbud mot behandlingen slik den er beskrevet i saken, jf. personvernforordningen artikkel 58 nr. 2 bokstav f.

Tvangsmulkt

Vi vil vurdere bruk av tvangsmulkt dersom påleggene ikke er gjennomført innen fristen (jf. personopplysningsloven § 29).

Klagemulighet

Dere kan klage på vedtaket. En eventuell klage må sendes til oss **innen tre uker** etter at dette brevet er mottatt (jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29). Dersom vi opprettholder vårt vedtak vil vi sende saken videre til Personvernemnda for klagebehandling.

Innsyn og offentlighet

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter (jf. forvaltningsloven § 18). Vi vil også informere dere om at alle dokumentene i utgangspunktet er offentlige (jf. offentlighetsloven § 3.) Dersom dere mener det er grunnlag for å unnta hele eller deler av dokumentet fra offentlig innsyn ber vi dere om å begrunne dette.

Hvis dere har spørsmål, kan dere ta kontakt med Eirin Oda Lauvset på eol@datatilsynet.no

Med vennlig hilsen

Knut Brede Kaspersen
juridisk fagdirektør

Eirin Oda Lauvset
juridisk seniorrådgiver

Kopi: Klager (+ dokument 8 i saken)